

קונטרס ח

קונטרס
ב' ניסן, תר"ץ

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

[נסדר מחדש עם מראה מקומות וציורים
בקשר עם יום ההילולא העשירי ג' תמוז תשס"ד]

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי וזוגתו מרת פעשע לאה שיחיו קליין

הרה"י ר' שמעון וזוגתו מרת אסתר שיחיו גאָלדמאַן

הרה"י ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל

בניהם ובנותיהם

הרה"י שלמה הלוי וזוגתו מרת חנה, ובתם רחל

מרת זיסי ובעלה הרה"י אהרן משה גראָסבוים,

ובנותיהם חי' מושקא וחנה מרים

מרת חנה ובעלה הרה"י שניאור זלמן שפירא,

ובניהם מנחם מענדל וחיים צבי הירש

הרה"י יוחנן הלוי וזוגתו מרת אסתר יהודית, ובתם מושקא

חי', שמואל זנוויל הלוי, מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין

פתח דבר

בקשר עם יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא העשירי של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – הננו מוציאים לאור את „קונטרס ב' ניסן תר"ץ" (הנדפס בספר המאמרים קונטרסים ח"א פח, א ואילך) עם מ"מ וציונים הבאים בשולי הגליון שנערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרשד"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשס"ד
ברוקלין, נ"י.

KUNTRES

2 NISAN 5690

Copyright © 2004

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in the United States of America

ב"ה.

בשורה טובה למבקשי ה'

בימים אלו הגיע מבית הכורך הספר שרבים ציפו לו

ספר המאמרים תרצ"ב-תרצ"ג

הכולל את המאמרים שנאמרו או נכתבו

ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

בשנים תרצ"ב-תרצ"ג

עם מראה מקומות וציונים בשולי הגליון

והוספות השייכים למאמרי שנים אלו

את הספר ניתן להשיג בחנות הספרים „קה"ת“

ב"ה, ח"י שבט, ת"ר צדיק.

אל ידידינו אנ"ש די בכל אתר ואתר
ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

אין עושין נפשות לצדיקים, אלא דבריהן הן זכרונן, כי דברי צדיקים
וברכותיהם קיימים לעד ולנצח נצחים¹, לבנים ובני בנים.

חדש נכנס, חדש יוצא, שנה נכנסת ושנה יוצאת², והשנה הזאת היא השנה
העשירית לעלות הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה לגנזי מרומים, בארצות חיי
החיים.

עלמא עילאה כגוונא דעלמא תתאה³.

כל אחד לפי מעלתו בחכמה וידיעה וביותר ברגש פנימי (טיעפען געפיהל) בין
יבין עילוי מעלת עלמא עילאה על עלמא תתאה.

בעלמא תתאה מספר העשר הוא מספר מקודש ומה גם בעלמא עילאה,
שקדושתו קדושה עצמית ועילוי עילוי עצמי, מספר העשר הוא מקודש נעלה ונשגב
אף מרומם⁴.

מפורסם בדרו"ל⁵ גודל חבת הקב"ה לרועים הנאמנים, אבות העולם, השוקדים
בחייהם ובחיי חייהם (בעלמא עילאה) בטובת צאן מרעיתם ותפלתם מתקבלת ברצון.

רגילים אנחנו להתברך „זכותו יגן עלינו“, אבל עם זה אין לשכוח כי עלמא
עילאה הוא עולם ברור⁶, הכל גלוי וידוע כאשר הוא, כל הדברים כמו שהן, טבעי
בני אדם ועניניהם ועל ידי מעשים טובים בלימוד התורה ונתינת צדקה, להחזקת
בני תורה זוכים להתקשר בנשמת הצדיק.

ובכן הנה ביום הזה, יום הילולא רבא, יום כינוס צדיקים במתיבתא עילאה, הנה
כל החפץ בחיים ישים אל לבו לשוב אל ה' לתקן את המעוות, ולקבל עליו לשנות
דרכו לטוב, לקבוע עתים לתורה ברבים.

ביום הזה יתקבצו ידידינו אנ"ש שי' ומחבבי תורה ומצוה ד' עליהם יחיו,
ויקבעו היום הזה, ב' ניסן הבע"ל, ליום ועידה בכל אתר ואתר, לחזק זמני ועניני
לימוד התורה ברבים בכלל וקביעות לימוד דא"ח בפרט.

(1) ירושלמי שקלים פ"ב ה"ה.

(2) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תקעו. ח"ד ע' שלט. ח"י ע' קמו. ח"א ע' שכת.

(3) ירושלמי ברכות פ"א ה"א. וראה „היום יום“ יז חשוך.

(4) ראה זהר ח"א לת, א. שם רה, ב.

(5) ראה פרדס שער ב (שער טעם האצילות) פ"א ב. ראב"ע שמות ג, טו. ובכ"מ.

(6) ראה שמור"ר פ"ב.

(7) ראה פסחים ג, א.

למזכרת נצחי לטובת אנ"ש שי' וגזע אנ"ש שי' בגשמיות וברוחניות, הנה נקבע ספר חסידים כללי אשר בו ירשמו בעזה"י שמות כל אנ"ש שי' וגזע אנ"ש שי' וכל מחבבי תורה ומצוה יחיו למקומותם, לזכרון עולמי.

ספר החסידים הכללי הוא ספר החיים, אשר כל הנכתבים בו הנה, בעזה"י, שמותיהם יהיו נזכרים במועדים קבועים לרצון באהלי הוד כ"ק רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לטובה ולברכה.

לא אפונה אשר דברי אלה ימצאו מסלות בלב אלפים ורבבות מאנ"ש שי' גזע אנ"ש ומחבבי תורה ומצוה, ומאד ינעם לי לקרוא מכתביהם לשמותיהם, במילוי בקשתם לטובתם בטוב גשמי וטוב רוחני.

כל המכתבים בענין זה יושלחו אלי לשמי ע"פ הכתבת האמורה מטה.

ובגלל הדבר הזה הנני מברך את כל אחד ואחד מאנ"ש שי' וגזע אנ"ש שי' ומחבבי תורה ומצוה, אותם ואת ביתם, בניהם ובנותיהם ויוצאי חלציהם יחיו, בכל מילי דמיטב, מנפש ועד בשר.

מצרף לזה הנני שולח שני מאמרי חסידות „אני ישנה“, ו„שימני כחותם“ ללמדם ברבים ביום ב' ניסן. ה' יחיש⁹ ביאת גואלנו והקיצו ורננו שוכני עפר¹⁰ והוא בתוכם¹¹ ישימענו נפלאות מתורת ה'¹² תמימה משיבת נפש¹³ בגוף¹⁴ כי טל תורה מחי¹⁵, אכיר בעגלא ובזמן קריב.

והנני ידידכם עוז דורש שלומכם טובתכם והצלחתכם בגו"ר מלונ"ח תכה"י,

יוסף יצחק.

(8) מכאן עד סוף המכתב הוא ע"פ לשון אדמו"ר הצ"צ באגרות קודש שלו ח"א ע' שכא. הועתק במכתב מוש"ק שמות כ"ג אור לכ"ד טבת, ה'תשכ"ב (אגרות קודש חכ"ב ע' צז) – משם נעתקו הערות 9:12, 14:15 דלקמן. וראה גם „הקדמת הרבנים בני הגאון המחבר ז"ל" לשו"ע אדה"ז. אגרות קודש אדמו"ר מהר"ש ע' א.

(9) יחיש: אולי י"ל שבזה נכללת ג"כ בקשה שיהיו במדריגת זכו, וכדורו"ל: זכו אחישנה (סנה' צח, א).

(10) והקיצו ורננו: ישעי' כו, יט.

(11) שוכני עפר והוא בתוכם: להעיר מדורו"ל שוכני עפר כו' שנעשה שכן לעפר בחייו (סוטה ה, א. הובאה בשו"ע אדה"ז סקנ"ו ס"ג). וידועה אגה"ק דאדה"ז [אגרות קודש שלו ח"א ע' קנא ואילך]. אשר כתב קרוב לזמן הסתלקותו: נפש השפלה באמת לאמיתו כו'.

(12) נפלאות מתורת ה': להעיר אשר בהקדמה הנ"ל [לשו"ע אדה"ז] ה"ל: נפלאות מתורתו תורת ה'.

(13) תהלים יט, ח.

(14) משיבת נפש בגוף: ראה זח"א (קפ"ד, סע"ב) ובוהרי חמה שם – הובא בהצ"צ לתהלים (יט, ת, סק"ה).

(15) טל תורה: ל' הכתוב בישעי' שם. הקיצו גו' כי טל אורות טלך. ובכתובות (קיא, ב) דרשו ע"ז אור תורה מחייהו. אבל בתניא ספלו"ל טל תורה. וכן היא הגירסא ביל"ש לישעי' שם. ובירוש' ברכות פ"ה ה"ב: אין המתים חיים אלא בטללים כו' כי טל אורות גו'. וראה שבת פה, ב. ובכ"מ. לקו"ת האיזינו עג, ג. ובד"ה סמוכני תר"ס דבחי אור תורה וטל תורה הוא בחי' רוין ורוי דרוין*.

(* ראה גם אגרות קודש אדמו"ר זי"ע ח"ב ע' רלה בהערה.

ענין האמונה כ"א המשכה והכרה, וכתיוק המכיר את אבותיו כן אנחנו מכירים ויודעים כי אבינו אתה, ורק מפני רוב הטרדא ורוב הגלות אינו מאיר בגילוי, אבל עזה כמות אהבה בדורו של שמד ר"ל, כאשר יש מנגד שאינו מניח לקיים התומ"צ, אז נראה המס"נ של כאו"א שאז מתגלה אצלו נקודת היהדות בגילוי. וזהו רשפי' רשפי אש כו', דגם אלו אשר מרוב הטרדא ה"ה כאלו נכבה גחלתם ח"ו, הנה גם בהם יש רשפי אש אהבה לאלקות. וטעם הדבר הוא לפי שזהו שלהבת יה והיינו דהאבה היא עצמית וצריכים רק לעוררה, ולזאת הנה שימני כחותם על לבך, כחותם על זרועך, שיעורר הוא ית' רוח ממרום להסיר כל המניעות והעכובים ויתגלה הנקודה פנימית שבלב לעבדו ית' בלבב שלם בקיום התומ"צ להשלים הכוונה העליונה מה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³⁸.

(38) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

משם הוי' בדרך ממילא. ויובן זה עד"מ חכם גדול שהוא מופלא בחכמה כאשר הוא עוסק בחכמה עמוקה במאד והוא מעיין בכל עומק חכמתו בעמקות החכמה ההיא, ואז הנה כאשר ישאלו אותו מה יהי בכך ההשכלה היא לזכות או לחוב, לאיסור או להיתר, וידוע דכל השכלה הרי פנימיותה היא למעלה עדיין מלהיות ניכר בו איזה בכך. דבחיצוניות השכל ניכר הבכך, אבל בעומק ופנימיות הענין הוא למעלה עדיין מאיזה בכך. וכן החכם כאשר בעומק חכמתו מעיין בעומקה של החכ' עמוקה ה"ה למעלה מהעומק של הבכך. אבל כאשר שואלים אותו הבכך, והוא אומר הבכך של ההשכלה ההיא הגם שהוא ענין מופלא במאד, ומ"מ הרי יש לו ערך. דבאמת הרי הבכך ישנו אלא מצד גודל הבהקת האור פנימי אינו ניכר, וכן החכם להיותו מופלא בחכמה ה"ה יודע את הבכך. אבל כאשר לומד איזה השכלה עמוקה וע"י התעסקותו בעומק החכמה מתהווה מזה צמיחת פרי או שנברא איזה בריאה, כהא דארז"ל (סנהדרין ס"ה ע"ב) ר"ח ור"ה איברא להו עגלא תלתא, שזהו שלא בערך כלל. ובדוגמא כזו יובן ענין ההתהוות בפועל דשם אלקים שבא משם הוי' בדרך ממילא דזהו התהוות שאינו בערך כלל.

ובזה יובן ענין טוהר האמונה דנש"י שהוא בשם הוי' מה שהוא למעלה מלהיות מקור אל האמונה, דהאמונה שהיא ע"פ חקירה, שזהו אמונת חסידי או"ה הוא בפרטי מדר' דשם אלקים שהוא מקור לעולמות וגם הוא מושג מן העולמות ונבראים. דמעולמות גופא מובן שיש כח אלקי המהווה את העולמות והנבראים ומקיים אותן, דהרי אין דבר העושה את עצמו³⁵. וכשם שהאדם הרי עיקרו הוא הנפש, כן בהעולם העיקר הוא אלק' ובהוה הוא כל השגתם, היינו בהאלקות שמובן ומושג בעולם, והוא הכח האלק' שבא בהתלבשות בעולם. אבל שם הוי' הוא למעלה מלהיות מקור אל העולמות ונבראים ואינו מושג מן העולם. דשכל אנושי הרי אינו בערך שיוכל לתפוס באלקות כדוגמת דבר שהדומם אינו תופס בשכל כן השכל האנושי אינו תופס באלקות. דמקור וחום מתפעל הדומם ג"כ שמתקרר או מתחמם, אבל משכל הנה הדומם אינו מתפעל לפי שאינו בערכו כלל. וכן השכל אינו תופס באלקות, אמנם נש"י מאמינים בהוי' ואין זה בהשגה כ"א בהרגשה והכרה. מיא פיהלט און מיא דערקענט. וכמו עד"מ³⁶ תינוק קטן שאינו יודע כלל מהו ענינו של אב ואם מ"מ הרי יש לו המשכה עצמית אל אביו ואמו, וכן הוא בהאמונה דנש"י שיש להם הכרה והמשכה לאלקות להיות כי אתה אבינו³⁷. וזהו שימני כחותם על לבך כו', שזהו בקשת כנס"י אל הקב"ה, רבש"ע שימני כחותם על לבך, וטעם בקשה זו הוא לפי שעוזה כמות אהבה, מפני האהבה וההמשכה פנימית שיש לכל אחד ואחד מישראל אל הקב"ה, דהאמונה דנש"י הוא בשם הוי' מה שלמעלה מן הטבע. ואין זה

35 ראה האמונות ודעות להרס"ג מאמר ב פ"א. חובת הלבבות שער א (שער היחוד) רפ"ה. שם פ"ו.
 וראה ספר החקירה להצ"צ ז, ב. קה, א.
 36 ראה סידור עם ד"ח שבהערה 6.
 37 ע"פ ישע"י סג, טז.

ב"ה ח"י שבט, ת"ר צדיק.

אל ידידינו אנ"ש די בכל אתר ואתר
 ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

עס זיינען פאַראַן ב"ה צעהנדליגע טויזענדער חסידים, כן ירבו, חסידישע קינדער און קינדס-קינדער יחיו, וואָס זייענדיג אין דער אַלטער היים זיינען זיי געווען מעהר אָדער ווייניגער צוגעבונדען צו די חסידישע מנהגים, אָנגעזאַפּט מיט חסידישע געפיהלען און אָנגעפיהלט מיט חסידישע וואַרעמקייט.

קומענדיג אין דער ברייטער וועלט, איבערלעבענדיג פאַרשידענע איבערלעבונגען, האָט זיי די צייט און די צרכי החיים אויסגעמאַטערט, ביסלעכווייז געמאַכט פאַרגעסען דאָס וואָס זיי האָבען געזעהן און געהערט, און דאָס וואָס זיי האָבען געפיהלט אַלס חסידישע קינדער, זייענדיג אין דער אַלטער היים.

יעדען איינעם פון די אַלע איז זעהר טייער זיין אָנדיינקען פון דער יוגענט צייט, זיין אָנדיינקען פון זיינע עלטערען, און אין יעדערען איז דאָ אַ גרויסער אוצר פון דער חסידישע ערציהונג, וואָס ער האָט געהאַט אין דער אַלטער היים.

דער מעין טהור, דער אינוועניגסטער געפיהל פון חסידישע מדות טובות, אהבת רעים און חבת הקדש, איז ביי יעדערען גאַנץ, נאָר ער איז אונטערדריקט אונטער דעם דרוק פון וואָכעדיגען אַלטעגליכען לעבען.

אין די עטליכע חדשים וואָס איך בין דאָ¹⁶, האָב איך ב"ה געטראָפּען פיעלע הונדערטער – כן ירבו – חסידים, חסידישע קינדער יחיו, וואָס זייערע אויגען – אָהן ווערטער – גיבען אַרויס זייערע אינערליכע האַרציגע געפיהלען, ביי געוויסע מאָמענטען זיינען זיי ווי געוואָרען אינגער אויף צעהנדליגע יאָהרען, זיי לעבען איבער דעם אַמאָל, דעם יוגענד גרונד לעבען, און ביי זיי שאַפּט זיך אַ טיפע ביינקעניש נאָך דעם וואָס זיי האָבען געזעהען און געפיהלט אַמאָל ביי זיך אין דער היים און מיט פּאָטערליכע רחמנות קוקען זיי אויף זייערע קינדער און קינדס-קינדער יחיו, וועלכע האָבען דאָס קיין מאָל ניט געזעהען און געפיהלט.

ניט דאָ איז דער אַרט און ניט איצטער איז די צייט אויף איבערגעבען עפנטליך מיינע השקפות (אנשוואונגען) אויף אידען יחיו אין אַמעריקא בכלל און חסידים וגזע החסידים בפרט, אויך די רשמים (איינדרוקען) וואָס עס האָבען אויף מיר געמאַכט די טויזענדער אידען יחיו בכלל און חסידים וגזע החסידים בפרט, וועלכע איך האָב ביז איצט, ב"ה, געזעהען.

נאָר אין אַ פּאָר קורצע ווערטער וויל איך זאָגען, אַז איך האָב, ב"ה, געפונען

16 רבינו הגיע לארצות-הברית יום ג', י"ב אלול תרפ"ט.

דעם צושטאַנד אַ סך בעסער און שענער ווי איך האָב זיך פֿאַרגעשטעלט לויט פֿאַרשידענע ידיעות וועלכע איך פֿלעג באַקומען.

אַהן קיינע צווייפעל, אַז בעזעה"י תחיינה העצמותי, די עצמות – דער מעין טהור וואָס יעדער האָט געבראַכט פון דער אַלטער היים, וואָס דאָס איז זיינע עצמות, זיין אמת'ער איך, זיין ירושה פון אבות און אבות אבות, דער אידישער איך וואָס בלייבט בירושה ביי קינדער און קינדס קינדער, דער יחוס אבות וואָס בלייבט לזכרון נצחי, אַז די עצמות – וועלען בע"ה גאָר אין גיכען אויפלעבען און וועלען שאַפען די נייע אַלטהיים.

ווי געזאָגט, אין כאַן המקום ולא עתה הזמן לדבר בזה בארוכה, כראוי לגודל מעלת הענין, אָבער מיר איז שווער צו פֿאַרשווייגען דאָס, וואָס ליגט ביי מיר אין האַרצען, און איך וויל דאָס אַרויסגעבען אין אַ פֿאַר קורצע ווערטער.

איז דער קורצער צייט האָבען מיך באַזוכט מעהרערע הונדערטער – כן ירבו – יונגע לייט יחיו, אַ גרויסער טייל געבאַרענע אין לאַנד, אַ טייל פון זיי וואָס זיינען פֿאַרטערטער און פיהרער פון פֿאַרשידענע יוגענד-אַראַגאַניזאַציעס של אנשים ונשים, ה' עליהם יחיו.

עס האָט מיך זעהר טיף אינטערעסירט צו וויסען דעם צושטאַנד פון דער אידישער יוגענד. איך האָב אויסגעפונען, אַז אין זיי ליגען גרויסע אוצרות פון אידישען מאַראַלישען רייכטום, נאָך אומבעאַרבייטע. און מיט שמחה גדולה זאָג איך אַרויס, אַז די אַמעריקאַנער אידישע יוגענד האָט, בעה"י, אַ גרויסע צוקונפט אין דער אידישער וועלט.

די יוגענד קאָן, דאַרף און מוז נעמען אַ געוויסע שטעלונג צו דעם בנין בית ישראל בארצות הברית אויף די ריכטיגע, געזונטע פונדאַמענטען פון תורה ויראת אלקים, און זיי וועלען בעה"י פֿאַרשרייבען נייע שעהנע קאַפיטלען אין דעם דברי ימי ישראל בגולה.

הסכת ושמע ישראל!¹⁶ הערט זיך איין, חסידים און חסידישע קינדער און קינדס קינדער, ה' עליכם יחיו.

עס איז געקומען די צייט פון דעם וואָס עס שטעהט¹⁹, „הביטו אל צור חצבתם" – קוקט זיך צו צו דעם שטיין פון וואַנען איהר זייט אויסגעהאַקט געוואָרען. דאָס מיינט, דערמאָנט זיך אייער שורש, אייער יחוס, אייערע עלטערען, פון וואַנען איהר וואַקסט.

יעדערער דאַרף וויסען זיין חוב צו בריינגען, בעה"י, אין דער נייער היים דעם אַלט היימישען גוטען געפיהל און די חסידישע וואַרעמקייט באהבת התורה וחבת הקדש.

וכמו בכח התנועה הרי הכח הכללי כולל כל המיני כחות פרטים וממנו הוא שבאים כחות פרטים להניע הגשם בפועל. וזהו דאלקים הוא ל' כח שהוא כח כללי וכמ"ש בראשית ברא אלקים דהההוות בפועל הוא ע"י שם אלקים שהוא כח כללי וממנו הוא שבאים ומתפשטים הכחות הפרטים שהם האותיות דעשרה מאמרות שהם המהווים ומקיימים כל נברא ויצור בבחי' כח הפועל בנפעל. וכידוע²⁴ אשר כל נברא יש לו אות א' או תיבה א' שבא בחילופים ותמורות מהאותיות דעש"מ שהם החיות וקיום של הנבראים. וזהו דשם אלקים הוא מקור העולמות שהוא בחי' דבור העליון אותיות דעש"מ וצירופיהן.

אמנם שם הוי' הוא מה שלמעלה להיות מקור לעולמות, דעולם הוא הטבע, הנק' נאַטור, ומוגבל בהגבלת הזמן ומקום, והתהוותו משם אלקים שבגימט' הטבע²⁵. אבל שם הוי' הוא למעלה מן הטבע. וזהו דהוי' הוא היה הוה ויהי' כאחד²⁶. ולכן אנני²⁷ הוי' לא שניתי כלל מהתהוות העולמות וכמאמר²⁸ אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא אחר שנבה"ע בהשוואה גמורה²⁹. ומ"מ כל ההתהוות הוא משם הוי' דוקא דהוי' הוא ל' מהווה. אך ההתהוות דשם הוי' הוא בדרך ממילא³⁰ וכמ"ש³¹ יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, והיינו דההתהוות דשם הוי' אינו בבחי' כח כמו ההתהוות דשם אלקים שהוא בבחי' שייכות ומקור אל העולמות שהרי שם הוי' הוא בהיפך העולמות, דהוי' הוא אפס זולתו ואין עוד מבלעדו כלל, רק מפני שהוא כל יכול ע"כ כשעלה ברצונו ית' שיהיו עולמות נתוהה מציאות העולמות. והוא ההתהוות מצד בחי' היכולת שבזה ההתהוות הוא בדרך ממילא. וכמא³² במח' א' נבראו כל העולמות, וכמ"ש³³ כי הוא אמר ויהי, דאמירה היא בלב³⁴ היינו במח' ואומר כי הוא אמר ויהי בדרך ממילא. ומח' אחת היא בחי' שם אלקים הכללי שבא

(24) ראה תניא שעהייה"א פ"א.

(25) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א (דאיתא בזהר); קפט, א (ומרומז בזהר); שח, ב. שו"ת חכם צבי ס"ח (הובא בלקו"ת ראה כב, ריש ע"ג). תניא שעהייה"א רפ"ו. לקו"ת שם כב, סע"ב ואילך.

(26) זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהייה"א פ"ז (פב, א).

(27) מלאכי ג, ו.

(28) בתפלת שחרית.

(29) ראה תניא פ"ב. תו"א ויקהל פז, א. לקו"ת אמור לא, א. דרושים לר"ה סא, א. ובכ"מ.

(30) ראה תו"א מגילת אסתר צו, ג. לקו"ת פ' ראה כ, סע"ג. כו, ד. שה"ש יד, ג. מא, ד.

(31) תהלים קמת, ה (בדילוג).

(32) בלקו"ת שה"ש ט, ב מציון ל"זהר פ' שמות" [ראה זהר ח"ב כ, א. רעו, ב (בתוספות)], ובהגהת הצ"צ בלקו"ת שם: נ"א פ' בראשית [וכ"ה בשם הזהר בראשית במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' י. תקס"ט ע' קפד]. בלקו"ת נשא א, ד: כמ"ש בזהר ובמדרש. שם נציבים מז, ג: במדרש. במאמרי אדמו"ר הזקן על מארז"ל ע' קלח: במדרש הנעלם. וראה גם בשם הזהר: לקו"ת אחרי כו, סע"ב. נשא כח, ב. עקב טז, ד. תצא לה, א. שה"ש יז, ד. ספר המאמרים תרצ"ז ע' 217.

(33) תהלים לג, ט.

(34) ראה זהר ח"ב יז, א. כה, ב. ח"ג יז, ב. מו"נ ח"א פס"ה. רמב"ן בראשית א, ג (הובא בשל"ה קנב, סע"א). וראה שדי חמד כללים מערכת א סקט"ח.

(17) ע"פ יחזקאל לו, ג.

(18) ע"פ תבוא כז, ט.

(19) ישעי' נא, א.

ביי אַלע אידען איז יזכור זעהר געהייליגט. די רגע און די מינוט פון „יזכור אלקים את נשמות אבותינו ואבות אבותינו נ"ע" איז ביי יעדען אידען זעהר טייער. אין דעם טאָג ב' ניסן ת"ר צדיק, דער צעהנטער יאָהרצייט של הוד כ"ק אאמור"הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וועלען געוויס טויזענדער אידען חסידים און מחבבי תורה ומצוה אין אַלע לענדער באַהייליגען דעם טאָג מיט לערנען, דאָוונען און געבען צדקה אויף די אַלע מוסדות התורה – תומכי תמימים, וועלכע געפינען זיך אין פאַרשידענע לענדער, אויך תורת אמת אין ארץ־ישראל תובב"א – וועלכע הוד כ"ק אאמור"הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע האָט געגרינדעט, און בעט אין זיין הייליגער צוואה²⁰, אַז מען זאָל זיי שטיצען און אויך גרינדען נייע ישיבות לויט'ן מוסטער פון דער הנהגה וואָס עס פיהרט זיך ב"ה אין די תומכי תמימים ישיבות.

אין דעם טאָג וואָס דער זכות פון צדיק יסוד עולם²¹ איז בגלוי, דאַרף און מוז יעדער חסידישער איד, יעדער חסידישער גזע באַטראַכטען אַלס זיין פליכט און חוב קדוש צו זיינע עלטערען און אבות אבותיו נ"ע, נעמען אַן איינטייל אין דעם אויפבויע פון חסידישען גייסט, וועלכער איז געגרינדעט אויף החזקת מוסדות התורה, אהבת וחבת התורה און אָנפיהלען די נייע היים מיט דעם געפיהל פון דער אַלטער היים. יעדערער דאַרף פאַרשרייבען זיין נאָמען אין ספר החסידים לזכרון נצחי און וועלען מיטהעלפען אין דער אגודת החסידים הכללית.

מיט דעם שיק איך צוויי מאמרים חסידות, „אני ישנה" און „שימני כחותם", וואָס זאָל געלערענט ווערען אין דעם טאָג פון יאָהרצייט, ב' ניסן ת"ר צדיק, אין אַלע חסידישע שוהלען און יעדערער וואָס וועט אנטהיל נעמען אין דעם לערנען און אין דער צדקה הילף פאַר די ישיבות, ווי עס איז געזאָגט געוואָרען אין דער הייליגע צוואה, וועט קאָנען זאָגען „זכותו יגן עלינו".

איך בענש אייך בכרכה המשולשת בבני חיי ומזוני רויחא בגשמיות וברוחניות. והנני ידידכם עוז הדורש שלומכם, טובכם והצלחתכם בגו"ר

י"ד יצחק.

של הכחות הפרטים (המסתעפים מן הכח הכללי) לגבי כח הכללי בב' עניני, הא' שהכח הכללי הוא כללי ולא פרטי וחלוקים בהגדרים שלהם, דכללי הגם שהוא מוגדר בהגדרות, אבל הם גדרים הכלל, והוא כח כללי להניע כל מיני תנועות עד אין שיעור, והב' דהכח הכללי הוא מציאות רוחני עדיין, שהרי הוא התנועה החיונית הנפשית שכל חי מתנועע, והכחות הפרטים הם פחותים במהותם בב' ענינים, הא' שהם פרטים ולא כללים, שכל כח הוא פרטי על תנועה זו בפרט, והיינו שאין זה שאין להם מעלת הכלל כ"א עוד זאת שהם מהות פרטי, והב' שהם באים בהגשמה. ואין זה לבד מה שאינם רוחני כמו רוחניות הכח הכללי שהוא רוחני מעין רוחניות הנפש, אלא שהם באים בהגשמה, שהרי הכח הפרטי מתלבש בהגשם להניע דבר בפועל, אשר בהתלבשות זו הרי הכח הפרטי שהוא רוחני לגבי הנפעל (היינו הדבר שמנועע אותו) הוא בעצמו נעשה גשם ונקרא פעולה לגבי כח התנועה הכללי שהוא רוחני, דבכח ופועל הנה הפועל אינו רק זה מה שהגשם הנפעל נקרא בשם פעולה, אלא דגם כח הפרטי המתלבש בהפעולה והעשי' בפועל נקרא בשם פעולה לגבי כח התנועה הכללי, וכמו שהוא בכח התנועה הנה כן הוא בכל כח מכחות הנפש.

והנה מכל זה מובן היטב שרחוק ערכם של הכחות הפרטים (שבכל כח) לגבי הכח הכללי. שהגם שההפרש ביניהם הוא בב' ענינים, הא' כללי ופרטי, הב' רוחני וגשמי, אמנם ב' הענינים האלו הוא מתאר עצם מהותם, ומובן ומושג ההבדל שביניהם דהכללי הוא תכלית העילוי, והפרטי אינו בערכו כלל. ומ"מ הרי באמת הנה הפרטים הם הסתעפות מהכללי, וכמו בכח התנועה, הרי הכח התנועה הכללי כולל כל מיני תנועות שיכול להיות בכל המיני אופנים שונים ומשונים עד אין שיעור. והכח הכללי הזה מתפשט בהתפשטות רוחני ובאים ממנו כחות פרטים, ובהגלות נגלות הכחות הפרטים מתצמצם ומתעלם הכח הכללי ונשאר רק הכח הפרטי שהוא הוא המביא בפועל אותה הפעולה שפועל בכחו של הכח הכללי, היינו בזה שהוא מסתעף מהכח הכללי, שסוף סוף הרי הכח הכללי הוא הנותן כח שיתגלה הכח הפרטי ואשר הכח הפרטי יפעול פעולתו באותו הפרט בפעולה ועשי' בפועל. ורואים אנו זה במוחש בכח הצומח. דהנה כח הצומח הוא להצמיח כל מיני צמיחה אילנות פירות דשאים, תבואות ועשבים וכל מיני צמח אשר יוצמח, והצמיחה בפועל בכל מין ובכל צמח בפרט הוא בא מהכח הצומח הפרטי שמתלבש בכל פרי ועשב ודשא בפרט. והיינו דכללות הצמיחה הוא מהכח הצומח הכללי שמתצמיח כל מיני צמח, דהכח הצומח הכללי הוא רוחני והוא המאמר תדשא הארץ כו²³ שהוא הוא המצמיח כל הצמחים למיניהם. ומה שנמשך להצמיח בפועל הוא מהכח הצומח הפרטי שבה במציאות דבר מה להצמיח צמח זה הנצמח. ומ"מ אין זה אלא הסתעפות והתפשטות לבד מהכח הצומח הכללי שהרי הוא הצומח הכללי הנה רק הוא הכח להצמיח כל מיני צמח איזה שיהיו. וכמו"כ יובן בכחות הנפש דהכח הכללי הוא כח כללי על כללות ההסתעפות של הכח ההוא וממנו באים ומתפשטים כחות פרטים

(20) אגרות־קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתקג. וראה אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א קטו ואילך.

(21) משלי י, כה.

הכחות, והיינו דבענין ההתאחדות מלמטה למעלה הרי היכולת מתאחדת יותר מכמו התאחדות הכחות עם הנפש, אבל ברוממות והפלאות עצם הנפש ה"ה מרומם ומנושא יותר מענין היכולת מכמו שהוא מרומם ומושלל מענין הכחות. דהנה יכולת הוא ג"כ איזה מציאות ויש בו פרטים וכמו בענין האור והגילוי הרי היכולת הוא מה שביכולתו להאיר ולגלות וביכולתו להעלים ולצמצם דגם כח ההעלם והצמצום בא מעצם הנפש, דכשם שבהגילוי הרי יש גילויים נעלים ונפלאים במאד, הנה כמו"כ ההעלם הוא ג"כ ע"ד הפלא ופלא, א"כ הרי זה מציאות דבר מה, ועצם הנפש ה"ה מושלל מענין המציאות איזה שתהי'. והיינו דאותה המדרגה בנפש שמתייחסים²¹ שמה ענין היכולת (דהנפש ג"כ יש בו מדר' עליון ותחתון, והיכולת היא במדר' גבוהה בנפש יותר מכמו ענין הכח, וא"כ אותה המדר' בנפש שמייחסים שמה שרש ענין היכולת), הרי עצם הנפש מושלל מענין היכולת ג"כ מה שאין כן אותה המדרגה בנפש שמייחסים שמה ענין הכחות הרי עצם הנפש אינו מושלל מגדר כחות א"כ הרי בהתיחסות הנפש (מלמעלה למטה) אל ענין היכולת וענין הכח, הרי עצם הנפש מרומם ומנושא מענין היכולת יותר מכמו שהוא מרומם מענין הכח. ומ"מ הנה בהתאחדות (מלמטה למעלה) הנה היכולת להיותו בא מן העצם ה"ה מתאחד עם העצם ממש, משא"כ הכחות שהם באים מצד שלימות הנפש בהתגלות אינם מיוחדים ממש. וטעם הדבר הוא לפי שהכח הוא פרטי ופועל בגשם ובדרך התעסקות דוקא.

והנה כח הרי ענינו שפועל בגשם, אמנם בכחות הנפש הרי אנו רואים שהגם שעצם הכחות הם כחות רוחנים פרטים אבל אין הם עצמם פועלים בגשם. וענין הכח הוא כח רוחני פרטי הפועל בגשם האבר. וכמו ע"מ בכח התנועה שהוא כח רוחני פרטי וענינו הוא להניע (א ש'אקעל ט'אן) דבר גשמי או לעשות איזה ציור בגשם, או בהגבהת משא. והיינו שכל ענין הכח הוא לעשות איזה פעולה בעש' נכרת. וכן הוא בכל כח לפי ענינו וכמו כח השכל שהוא להשכיל השכלה נתפסת בחומר המוח וכן ראי' ושמיעה כנ"ל. והנה בכח התנועה הרי מהות הכח ועצמותו הוא כח התנועה החיונית, דכל חי מתנועע²², חיות זעהט זעך אין תנועה, תנועה איז א' הוראה אויף חיות, וכאשר מניע דבר ועושה איזה פעולה בציור ועש' היא פעולת כח התנועה החיונית מה שבא בכח פרטי להניע איזה דבר בעש' בפועל. דזה מכריח אותנו להבין דבכח התנועה יש ב' ענינים, כללות הכח, והוא שכל חי מתנועע, וכחות פרטים, מה שפועלים ועושים כל תנועה בפרט, שהרי התנועה בפועל אינו בא מכח התנועה עצמו היינו מהות הכח ועצמותו, כ"א שבא מכח פרטי, דהכח פרטי הוא בא מכח התנועה הכללי, וכמו שהוא בכח התנועה שהוא הכח היותר אחרון בכחות הנפש, הנה כמו"כ הוא בשאר הכחות גם בכח השכל שהוא הכח היותר עליון בכחות הנפש. והנה הכחות פרטים שבכל כח, הגם שרחוק ערכם מהכח הכללי שממנו הם מסתעפים, וכמו בכח התנועה שיש בו כללות הכח וכחות פרטים הרי רחוק ערכם

(21) אוצ"ל: שמייחסים (כדלקמן).

(22) ראה מורה נבוכים ח"א פמ"ט. מאמרי אדמו"ר הזקן: ענינים ע' עז ואילך; מארו"ל ע' צח. ובכ"מ.

ב"ס ד

(ללמוד ברבים ביום ב' ניסן, ת"ר צדיק)

אני ישנה ולבי ער²

דאָס איז דער מאמר וואָס אידען זאָגען להשי"ת, דהגם שישנם דברים אשר ישראל נראים בהם כאלו הם ישנים, אבל בכל זה הרי לבי ער. די פינטעל האַרץ איז וואַכעדיג. דאיתא במד"ר (במקומו¹) אמרה כנס"י לפני הקב"ה, רבש"ע, אני ישנה מן המצות, ולבי ער לגמילות חסדים, אני ישנה מן הצדקה, ולבי ער לעשותו, אני ישנה מן הקרבנות ולבי ער לק"ש ולתפלה, אני ישנה מן המקדש ולבי ער לבתי כנסיות ובתי מדרשות, אני ישנה מן הגאולה ולבי ער, לבו של הקב"ה ער לגאלני. דאָס הייסט, אידען זאָגען, רבש"ע עס זיינען דאָ זאָכען וואָס זיינען אַ ביסעל פאַרשלאָפען באַ אונז, אני ישנה מן המצות, אין מקיים זיין מצות זיינען פאַראַן אַזעלכע וואָס זיינען אין דעם וויא פאַרשלאָפען. מיא טוט די מצות, אָבער אָהן אַ לעבען, אָהן אַ געפיהל. אָבער ולבי ער לגמילות חסדים, וואָס דאָס טוט מען מיט אַ לעבעדיגקייט. אני ישנה מן הצדקה, אין געבען צדקה איז דאָך דער עיקר דער געפיהל, דער משתתף זיין זיך אין דעם צער פון דעם געדריקטען מענטשין, דאָס הייסט, ניט נאָר דער געבען דיא צדקה אַליין איז די מצוה, נאָר געבין צדקה מיט אַ געפיהל, און אין דעם איז מען וויא פאַרשלאָפען, אָבער ולבי ער לעשותם, אידען פיהלען וויא מיא דאַרף געבען צדקה. וואָרום דיא אידישע האַרץ איז אַלע מאָל וואַכעדיג. דאָס איז וואָס עס שטייט: צור לבבי וחלקי אלק' לעולם, צור הייסט שטאַרקייט, צור לבבי וחלקי, אידען זאָגען אַז דיא שטאַרקייט פון אונזער האַרץ און אונזער חלק טוב אויף דער וועלט איז, אלקים לעולם, בריינגען דיא געטליכע ליכט אויף דער וועלט. דער פאַר איז דיא אידישע שטאַרקייט דיא אייביגע געטליכקייט.

אין זהר הקדוש זאָגט ער אני ישנה בגלותא. דאָס וואָס באַ אידען איז דאָ אין פערשידענע זאָכען פון קיום המצות אַ פאַרשלאָפענקייט איז דאָס אין דער צייט פון גלות. ד. ה. דער גלות זמן איז גיגליכען וויא אַ מענטש וואָס שלאָפט,

(1) מאמר זה נאמר ביום ה' יו"ד כסלו שנה זו (תר"ץ).

(2) שה"ש ה, ב.

(3) שהש"ר פ"ה, ב (א) – בשינויים.

(4) תהלים עג, כו. הובא בשהש"ר שם.

(5) ראה מצו"ד עה"פ.

(6) ח"ג צה, א.

(7) ראה ספר המאמרים תרפ"ט ע' 202. ע' 243. הש"ת ע' 5.

והנה יש אור וחיות הנפש הכללי, והוא מה שהאדם מרגיש בעצמו שהוא חי, הנה אור וחיות הנפש הכללי אינו כח בנפש, אלא הוא אור הנפש או חיות הנפש, ואינו כח פרטי בנפש אלא התגלות הנפש להיות שהנפש הוא חי, לכן האור והגילוי הוא חיות להחיות, והחיות אינה בדרך פעולה והתעסקות כמו בענין הכח, דכח הנה באופן פעולתו הוא בהתעסקות עם האבר, אבל אור וחיות הנפש אינו בדרך התעסקות כ"א גילוי הנפש, להיות שהנפש הוא חי בעצם וע"פ גזרתו ית' בירידת הנשמה בגוף הרי הוא ית' מפליא לעשות מקשר רוחניות בגשמיות¹⁸ אז הנה הגוף הוא חי מהנפש בדרך ממילא בלא שום התעסקות מצד הנפש¹⁹. והמשל בזה הוא עד"מ מתכת או יורה של מים המתחממים מן האש שאין זה בא בהתעסקות האש, שנאמר מתעסק להחם את המתכת או להרתיח את המים. אלא שהאש הוא חם וכאשר מניחים את המתכת או מעמידים יורה של מים בסביבת האש, או שמקרבים את האש אליהם ה"ה מתחממים ואינו בהתעסקות מן האש. וכן הוא באור וחיות הנפש שמחי את הגוף שאינו בא בהתעסקות מן הנפש אלא להיות שהנפש הוא חי בעצם א"כ האור והגילוי שלו הוא חיות להחיות, הנה כאשר מתלבש בגוף הרי הגוף חי ממנו בדרך ממילא כדוגמת התחממות המתכת או רתיחת המים סביבות האש. וטעם הדבר הוא לפי שאור וחיות הנפש אינו כח פרטי בנפש כ"א גילוי הנפש. משא"כ הכחות אינם גילוי הנפש, הם כחות הנפש, גילויים דכחות רוחניים פרטים, וענינם לפעול פעולתם בגשם ואופן פעולתם הוא בדרך התעסקות.

והנה ענין היכולת אינו כח פרטי בעל היכולת אלא הוא גילוי העצם, דלהיות שהעצם הוא כך לכן יכולתו הוא כך²⁰. וכמו שאומרים על אחד שהוא בעל יכולת, הכוונה בזה דמה שיש ברשותו הוא יכול. ער קאן. פאר וואס קאן ער, וויילע ער פארמאגט. ממילא הרי היכולת בא מצד העצם. והגם שגם כחות באים מצד שלימות הנפש, דהנפש להיותו שלם לזאת יש בו גם כחות, וא"כ איזה הפרש הוא בין כח ויכולת, דשניהם באים מצד העצם, אלא הפרש הוא בענין שרשם בהנפש ואופן מהות התגלותם. דשרש הכחות הוא שלמות הנפש ושרש היכולת הוא עצם הנפש. וממילא חלוקים באופן מהות התגלותם. דהכחות הגם שבאים מן הנפש והם כחות רוחניים כרוחניות הנפש, אבל מ"מ הרי בהתגלותם הם כחות פרטים ואינם מצד עצמות הנפש. משא"כ היכולת דשרשו ומהות התגלותו הרוחנית הוא מצד עצם הנפש, ולזאת מובן דבהתאחדות עם הנפש הרי התאחדות היא יותר ממכו התאחדות הכחות עם הנפש דלהיות שהיכולת הוא מצד העצם הרי התאחדות עם העצם, משא"כ הכחות להיות שבהתגלותם הם כחות פרטים שפועלים בגשם, לכן הגם שהם מאוחדים עם הנפש אבל אינם מתאחדים כהתאחדותו של היכולת שבא מצד העצם. והנה הגם דעצם הנפש הוא מרום ומנושא מן היכולת יותר ממכו מן

(18) ראה רמ"א או"ח ס"ו טו"א.

(19) ראה המשך תרס"ו ע' קעז ואילך. ספר המאמרים תרצ"ב ע' קצג ואילך. ובכ"מ.

(20) ראה גם ספר המאמרים עטר"ת ע' תקפב ואילך. תרצ"ב ע' פג ואילך. תרצ"ג ע' תקכה ואילך.

דיא צייט וואס דער בית המקדש איז געווען זיינען אידען גיווען וואכעדיק, אין יענער צייט איז אידען גיווען גוט אין אלע זאכען. אין גשמיות איז גיווען איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו⁸. מיא האט גיזעהען געטליכקייט וויא עס שטייט⁹ שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ד' אלקיך, יעדערער וואס איז גיקומען אין בית המקדש האט גיזעהען נסים, העכער וויא נאטירליכע זאכען. מיא איז גישטאנען איינג מענטש ביי מענטש, און ווען מיא האט זעך משתחוה גיווען איז גיווען ארט פאר אלעמען¹⁰. אז מיא איז אוועק געגאנגען אין ירושלים, איז בא יעדערען דיא היים גיווען גאנץ און זיכער¹¹. אבער אין דער צייט פון גלות זיינען אידען וויא א מענטש וואס שלאפט.

דער שלאפעדיקער מענטש איז דאך דיא זעלבע זאך וויא דער וואכעדיקער אהן קיין א[ו]נטערשייד, נאך דיא נשמה גייט ארום אין הימל¹², אז דער מענטש האט דעם טאג געטאן גוטע זאכען, ער האט געגעבען צדקה, ער האט געלערענט, ער האט ערפרייט א צובראכענע הארץ, ווייזט מען אים א גוטען חלום¹³, אויב ער האט גיטאן שלעכטע זאכען, ער האט גיזאגט שקר, ער האט גיפירט רכילות, לשון הרע אדער גימאכט אימצען שלעכט, ווייזט מען אים שלעכטע חלומות, וויא ער זאגט אין זהר¹⁴ מפחידים אותו במלין דכדיבין (שקרים) וואיילע ער האט גיטאן שלעכט מענטשין, מאכט מען אים אויך שלעכט אין חלום¹⁵, ער זאל וויסען וויא שווער דאס איז איבער צוטראגען אפילו אין חלום, און בפרט אין טעגליכען לעבען, בכדי דער מענטש זאהל תשובה טאן אויף זיינע שלעכטע זיטען (מדות) און טאן מעשים טובים.

אללע אברים זיינען ביי דעם שלאפענדיגען מענטשין גלייך וויא ביי דעם וואכענדיגען, נאך אין איין זאך זעהט מען איין אונטערשייד פון דעם וואכענדיגען ביז דעם שלאפענדיגען, דאס איז דיא אויגען¹⁶. דער וואכענדיגען מענטש זעהט אלעס, און דער שלאפענדיגען זעהט גאר נישט. אז א מענטש שלאפט איז אז מיא זאהל הויך ריידען קאן ער זעך אויף כאפען, אבער אז מיא זאהל אים

(8) ע"פ לשון הכתוב – מלכים"א ה, ה. מיכה ד, ד.

(9) ע"פ לשון הכתוב – משפטים כג, יז. תשא לד, כג.כד.

(10) ראה אבות פ"ה מ"ה.

(11) ראה ספרי ט"פ עקב. פסחים ת, ב. ירושלמי פאה פ"ג ה"ז. ילקוט שמעוני תשא לד, כד (רמז תג"תד).

ספר המאמרים תרפ"ט ע' 211. ע' 215.

(12) ראה ב"ר פ"ד, ט.

(13) ראה ד"ה צהר תעשה לתיבה תרצ"ה (ספר המאמרים קונטרסים ח"ב שדמ, א. הועתק ב,היום יום

ד בתת). ספר המאמרים הש"ת ע' 5. לקוטי שיחות חלק ד ע' 1026. ועוד.

(14) ח"א פג, א. קל, א.

(15) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשב ואילך. ספר המאמרים תרס"ב ע' רצז ואילך.

(16) ראה גם ד"ה תקעו תרצ"א פ"ה (ספר המאמרים קונטרסים ח"א קכד, ב). ספר המאמרים תרצ"ב ע'

ווייזען וואָס פאַר אַ תנועות עס זאָהל ניט זיין וועט ער זעך ניט אַפּרופּין וויילע דיא ברעמען פאַרשטעלען און ער זעהט גאָר נישט.

דאָס וואָס מיר ווייסען אַז מיא קוקט שטאַרק אויף אַ מענטשין מוז ער זעך אויף כאַפּען¹⁷, דאָס בעווייזט דיא שטאַרקייט פון כח הראי, וואָס גיט איבער דיא שטאַרקייט פון נפש, אַז עס האָט בכח ווירקען אויך אויף שלאָפּענדיגע מענטשין. ד. ה. איין נפש האָט בכח אויף וועקען דעם אַנדער נפש.

און אין דעם איז דער אונטערשייד פון אַ שלאָפּענדיגען ביז אַ וואַכענדיגען, וואָס אַ וואַכענדיגען מענטש זעהט און אַ שלאָפּענדיגען זעהט ניט.

און דאָס איז וואָס ער זאָגט אין זהר הקדוש, אני ישנה בגלות, אַז דאָס וואָס אידען זיינען וויא פאַרשלאָפּען איז דאָס אין דער צייט פון גלות וויילע יעמאַלט זיינען אַלע וויא ניט זעהענדיגע. ווי עס שטייט¹⁸ אותותנו לא ראינו, אין אתנו יודע עד מה, אין גלות זעהט מען ניט דעם אמת, דער אמת איז דאָך אַז השי"ת הוא הזן ומפרנס לכל בריותיו, און דער וואָס גיט לעבען גיט מזונות¹⁹, און עס שטייט²⁰ וברכך ד' אלקיך בכל אשר תעשה. אָבער דיא אַרבעט זיינע וואָס דאָס איז דיא כלי צוא דעם אויבערשטינס ב"ה ברכה דאַרף זיין אַ ריינע כלי²¹, עס דאַרף זיין ביושר, בצדק, עס טאָר ניט זיין קיין גניבה, אפילו גניבת דעת, מיא דאַרף זיין אַ איד וואָס איז מקיים תורה ומצות, דאָווענען תפלה בצבור, לערנען און טאָן גוטע זאַכען, און וויסען דעם אמת אַז ברכת ה' היא תעשיר²².

אני ישנה בגלות. אין גלות איז מען פאַרשלאָפּען. מיא זעהט ניט דעם אמת, און עס דוכט זעך אַז עס איז קיין צייט ניטאָ. מיא שטייט אויף אין דער פרי האָט מען קיין צייט ניט גיין דאָוונען תפלה בצבור, ווער רעט נאָכען דאָוונען עפעס לערנען. עס איז קיין צייט ניטאָ קומען צום לערנען ער וועט אָנווערען זיין פרנסה. דער אמת איז ניט אַזוי יעדערער וואָס קוקט זעך צו זעהט אַז דאָס אַלעס וואָס ער טוט תחבולות אין עסק איז גאָרנישט. דער עיקר איז דעם אייבערשטענס ברכה. און אַפט מאָהל איז פאַראַן וואָס עס וואָלט גיווען גלייכער אַז ער וואָלט ניט אַזוי פיהל גיטאָן. היינט ווייס ער אַז נעכטען האָט ער גיקאַנט גיין דאָוונען תפלה בצבור, אָבער בשעת מעשה זיינען ביי אים גיווען די אויגען פאַרמאַכט וויא באַ איין שלאָפּענדיגען. יעדערער וואָס וואָלט זעך גוט צוקוקען וואָלט זעהען השגחה פרטי וויא דער אויבערשטער בעשיצט יעדערען און היט עס אַפּ פון אומגליקען. אָבער

(17) ראה אגרות'קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' תלא (הועתק ב"היום יום" יד שבת).

(18) תהלים עד, ט.

(19) ראה תענית ת, ב.

(20) פ' ראה טו, יח. וראה בארוכה טה"צ להצ"צ קו, ב ואילך. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 115. וש"נ.

(21) ראה טה"צ וספר המאמרים שם. ועוד.

(22) משלי י, כב.

אך הענין הוא, דהנה טוהר אמונת כל ישראל הוא בשם הוי' וכמ"ש ויאמינו בהוי' שבאה לנו בירושה מאאע"ה שהי' המאמין הראשון⁸ דכתיב ביי' והאמין בהוי'. אבל ההודאה והאמונה דחסידי או"ה שבאה ע"פ החקירה היא בפרטי מדרי' דשם אלקים⁹ כמו גבי אבימלך שנזכר בו שם אלקים¹⁰ ויוסף אמר לפרעה אלקים יענה את שלום פרעה¹¹. אבל משם הוי' אין הם יודעים וכמ"ש¹² מי הוי' כו' לא ידעתי את הוי'¹³. דשם אלקים הוא מקור העולמות וכמ"ש¹⁴ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, דאלקים הוא ל' כח וכמ"ש¹⁵ ואת אילי הארץ לקח. דכח הוא כח רוחני ופועל בגשם. דיש כח ויש יכולת. וכמו שאומרים על אחד שהוא בעל כח. דהכח הוא פרט בבעל הכח. אבל כאשר אומרים על אחד שהוא בעל יכולת, הרי היכולת אינו פרט בבעל יכולת. אמנם הכח הגם שהוא כח רוחני כדוגמת רוחניות היכולת, אבל מ"מ הוא פרטי וענינו לפעול בגשם, דעל שם זה נקראים כחות הנפש בשם כחות לפי שהם רוחנים ופרטים וענינם לפעול בגשם ואופן פעולתם הוא בדרך התעסקות עם האברים, וכמו עד"מ כח השכל הוא כח רוחני מרוחניות הנפש אבל הוא פרטי שהוא רק להשכיל השכלות ולא לראות או לשמוע וענינו הוא לפעול בגשם היינו בחומר המוח, שחומר המוח יבין את השכל במושג גשמי, ואופן פעולתו הוא בדרך התעסקות דוקא שמתעסק עם חומר המוח ופועל בו שיקבל את ההשכלה. ולכן הנה מכל שכל שלומד ומעייני בו נעשה חריץ בחומר המוח עד אשר בעלי יגיעה בשקידת המושכלות הרי ציור גשם המוח אצלם הוא באופן אחר מכמו אצל מי שאינו מתייגע במושכלות¹⁷. הרי דכח השכל שהוא רוחני מתעסק עם חומר המוח. ומהאי טעמא אנו רואים אשר מזמן לזמן נעשה לו בנקל יותר להבין שכל עמוק. דהסבה לזה הוא מה שחומר המוח מזדכך ע"י פעולת השכל. וכן הוא בכח הראי' שהוא כח רוחני מרוחניות הנפש בראי' והוא פרטי לראות ולא לשמוע ולא להלוך. וענינו של כח הראיה לפעול בגשם חומר העין לראות ראי' גשמית, ואופן פעולתו הוא בהתעסקות, ולכן מזמן לזמן נחלש חומר עיניו. דכן הוא ענין הכח שהוא רוחני ופרטי פועל בגשם ופעולתו הוא בדרך התעסקות.

(7) בשלח יד, לא.

(8) ראה שמו"ר פכ"ג, ה. שהש"ר פ"ד, ח (ג). וראה ספר המאמרים תרפ"ח ע' קנו. תרצ"ו ס"ע 297 ואילך.

(9) לך לך טו, ו.

(10) ראה גם ספר המאמרים תרצ"ב ע' קנו ואילך. תרצ"ו ע' 149.

(11) וירא כ, ג ואילך.

(12) מקץ מא, טז.

(13) שמות ה, ב.

(14) ראה זח"א קצה, א. שער הכוונות ענין הפסח דרוש א. של"ה פ' וארא שט, א. לקו"ת אמור לה,

סע"ג. ספר המאמרים תרל"ה ח"ב ע' שצד.

(15) ר"פ בראשית.

(16) יחזקאל יו, יג.

(17) ראה ספר המאמרים תרצ"ו ע' 254. וש"נ.

דער זמן הגלות איז וויא אַ שלאָף, דיא אויגען זיינען פאַרמאַכט מיא זעהט ניט דעם אמת, און אַזוי פיהל זיינען דיא אויגען פאַרמאַכט אַז עס איז דאָ אַזעלכע וואָס דאָוונען גאַר ניט, לייגען ניט קיין תפילין ח"ו, עס איז ניטאָ קיין צייט, און אַ גרויסער טייל פון זיי ווייסען ניט דיא גרויסע מצוה פון לייגען תפילין, פון היטען שבת קדש, ווייסען ניט דעם גרויסען אומגליק וואָס זיי בריינגען ח"ו אויף זיך און אויף זייערע פאַמיליעס מיט דעם וואָס זיי היטען ניט קיין טהרת המשפחה²³, עס ווערען גיבאַרען קינדער וואָס ח"ו דור אביו ואמו יקלל²⁴, אָבער אַז זיי וואָלטען ווייסען דיא גרויסע מצוה פון לייגען תפילין, דעם גרויסען אומגליק וואָס זיי בריינגען ח"ו אויף זיך און זייערע פאַמיליען מיט דעם וואָס זיי היטען ניט קיין טהרת המשפחה, וואָלטען זיי גיוויס טאָן גאַנץ אַנדערש. און אויף דערויף זאָגט ער ולבי ער, דיא פינטעל האַרץ די אידישע איז וואָכעדיג. און אַז מיא דערמאָנט דעם אידען מיא דאַרף לייגען תפילין, מיא דאַרף היטען טהרת המשפחה ווערט ביי עס דערוועקט דיא פינטעל האַרץ.

און דאָס איז ולבי ער. אמרה כנס"י לפני הקב"ה אני ישנה, אידען זאָגען דעם און^[1]בערשטען, מיר זיינען פאַרשלאָפען אין אייניגע זאָכען. אני ישנה בגלותא. די סבה פון דעם שלאָף איז דער ביטערער גלות, אָבער ולבי ער דיא פינטעל האַרץ (נקודת הלב), וואָס דאָס איז דער נקודת היהדות, איז וואָכעדיג. און דאָס איז אונזער האַפנונג אַז מיא וועט זעך אויפכאַפען פון שלאָף. דיא גמרא זאָגט²⁵ כל כאב ולא כאב לב, דיא האַרץ דאָס איז דער יסוד פון דעם גאַנצען מענטשין. און אַז דיא האַרץ איז גיזונט קאָן דער מענטש אריבער טראָגען ח"ו אַלע חולאתין און דאָס איז אני ישנה, מיא איז פאַרשלאָפען אין תפילין, שבת, כשר, טהרת המשפחה, אָבער ולבי ער, די האַרץ איז אַ געזונטע וויילע צור לכבי אלקים, דיא שטאַרקייט פון דער אידישער האַרץ איז די אייביקע געטליכקייט, און דאָס איז דאָך וואָס עס שטייט²⁶ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נא' אלא בתוכם²⁷, באַ יעדער אידען איז דאָ אַ בית המקדש, דיא נקודת הלב וואָס דאָס איז דיא נקודת היהדות, דאָס איז דער בית המקדש, דאָס איז אַ מכוון לשבתו ית'. דער תכלית הכוונה וואָס דער אויבערשטער ב"ה האָט בעשאַפען דיא וועלט וויילע דער אויבערשטער

בס"ב

(ביאור על ד"ה אני ישנה)

שימני כחותם על לבך, כחותם על זרועך, כי עזה כמות אהבה, קשה כשואל קנאה, רשפיה רשפי אש, שלהבת יה?

והוא מאמר כנס"י להקב"ה בבקשת רחמים רבים, שימני כחותם על לבך, כחותם על זרועך. ומפני מה הננו זוכים ומבקשים זאת, לפי כי עזה כמות אהבה, מה שכנס"י אוהבים להקב"ה. וכדאי' במד"ר (במקומי) כי עזה כמות אהבה, האהבה של ישראל להקב"ה הנראה בדורו של גזירת שמד ר"ל. קשה כשואל קנאה, מה שאו"ה מקנאים לישראל בגלל התורה ומצות, וכמאמר' למה נקרא שמה סיני, שירדה שנה לאו"ה, דאו"ה מקנאים בישראל שקבלו את התורה. רשפי רשפי אש שלהבת יה, רשפי"ה הם גחלים עוממות²⁸ שהאש היא בפנימי^[1]תם ואינה נראה לחוץ, אלא אדרבא מבחוץ הם מתחילים ח"ו להכבות. והיינו דכנס"י אומרת שגם הפשוטים וע"ה שאינם לומדי תורה, ואפילו הריקנין ממש שהם כדוגמות גחלים עוממות אשר מבחוץ לא נראה בהם שום אש אלא אדרבא הם כאלו מתחילים ח"ו להכבות, הנה באמת גם באלו יש רשפי אש. וטעם הדבר הוא לפי שבכל אחד מישראל יש שלהבת יה שהיא נקודת היהדות הטמונה וצפונה בנקודת לבבו, ואינה ניכרת מבחוץ. ולזאת הנה שימני כחותם על לבך וכחותם על זרועך. ולהבין זה גם להבין מהו ענין נקודת היהדות ומפני מה דוקא עזה כמות אהבה בדורו של שמד ר"ל, יש להבין תחלה מהו הפרש בין טהרת האמונה אשר אנחנו כל ישראל מאמינים, להאמונה הבאה ע"פ החקירה שגם חסידי או"ה מודים ומאמינים בהתהוות יש מאין. ומאחר שגם הם מאמינים ומודים בזה א"כ מהו"ע טוהר האמונה פשוטה מה שכל ישראל מאמינים באלקות.

(1) מאמר זה נאמר במוצאי ש"ק פ' ויצא, י"ב כסלו שנה זו (תר"ץ).

המאמר מיוסד על ד"ה אנכי ה"א עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ע' שם ואילך). שמיוסד על ד"ה למען תזכור במאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' תב ואילך.

עוד מאמרים המיוסדים על ד"ה אנכי הנ"ל: ד"ה שיר המעלות ממעמקים תרפ"ב (קונטרס מאמרים תרפ"ב (קה"ת, תשנ"ב) ע' 25 ואילך). ד"ה קול דודי תרפ"ח (ספר המאמרים תרפ"ח ע' סח ואילך). ד"ה ע"כ יאמרו המשלים תרצ"א פ"ד-ט (ספר המאמרים קונטרסים ח"א קצג, ב ואילך). המשך חג הפסח תרצ"ב פ"ג. פכ"ג (ספר המאמרים תרצ"ב ע' שי ואילך. ע' שמה ואילך).

(2) שה"ש ת, ו.

(3) שהש"ר פ"ח, ו (ד) – בשינויים.

(4) שבת פט, א.

(5) ראה תניא שהיהו"א פ"ז (פא, ב). ספר המאמרים תר"ס ע' ה ואילך.

(6) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' צ ואילך. סידור עם דא"ח רפד, ג ואילך.

(23) ראה ד"ה יהי ה"א עמנו שנה זו (תר"ץ). ספר השיחות תרצ"א ע' 167. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' קצא. ע' רכה.

(24) משלי ל, יא.

(25) שבת יא, א.

(26) תרומה כה, ח.

(27) בלקו"ת נשא כ, סע"ב: „ארו"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לפי שכאו"א מישראל צריך לעשות בחי' משכן בנפשו". – ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם („שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש כו ע' 83. ע' 173. וראה גם מגלה עמוקות מכתב"ד (בני ברק, תשמ"ב) פ' תרומה דרוש ט אות י.

ב"ה האָט גיוואָלט ער זאָהל האָבען אַ דירה בתחוננים²⁸, מענטשין וואָס זיינען אין פליישיגע גופים מיט אַ יצר הרע און זיי זאָלען, מיט זייער אייגענעם גוטען ווילען, לערנען תורה און מקיים זיין מצות, אַז מלאכים האָבען גיבעטען באַ השי"ת ער זאָהל געבען זיי דיא הייליגע תורה, וויא עס שטייט²⁹ אשר תנה הודך על השמים האָט מען זיי גיזאָגט כלום יצר הרע יש בכסם³⁰, תורה האָט מען גיגעבען אידען דוקא, בכדי זיי אַליין זאָלען לערנען און לערנען זייערע קינדער ווי עס שטייט³¹ מפי עוללים ויונקים יסדת עוז, דאָס הייסט אַז אַ איד לערענט תורה און זעהט אַז זיין קינד זאָהל לערנען און דוקא קליינע קינדער, און מיא זאָהל לערנען תורה בקדושה וטהרה, יעמאָלט איז דאָס מיט אַ גרונטיקען יסוד.

דער גאַנצער תכלית פון דער וועלט באַשאַפונג איז צוליב תורה און צוליב ישראל וויא עס שטייט³² שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז, זאָגט ער אין מדרש³³, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששה ימים, מיוסדים על אדני פז אלו פרש[י]ותי של תורה, וואָס צוליב פרש[י]ותי של תורה איז בעשאַפען דיא וועלט. און עס שטייט³⁴ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, זאָגט ער אין מדרש³⁵ דיא כוונה וואָס אלקים ברא את השמים ואת הארץ איז צוליב בראשית ב' ראשית, תורה וואָס ווערט אָנגערופען ראשית און ישראל וואָס ווערט גירופען ראשית. בכדי אַז אידען דורך לערנען תורה זאָהלען מאַכען ליכטיג דיא גשמיות דיגע וועלט וואָס דער אויבערשטער ב"ה האָט באַשאַפען. תורה איז דער קיום פון דער וועלט וויא דער מדרש זאָגט³⁶ אלה תולדות השמים והארץ³⁷, בזכות מי הם עומדים וקיימים, בזכות אלה שמות בני³⁸, און אלה בזכות מי הם עומדים וקיימים, בזכות אלה העדות החקים והמשפטים³⁹, וויא עס שטייט⁴⁰ אם לא ברית[י] יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, דער אייבערשטער זאָגט אַז דאָס וואָס ער ב"ה האָט באַשאַפען דיא וועלט איז צוליעב אַז אידען זאָהלען מקיים זיין תורה און מצות, וויא עס שטייט⁴¹ נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני,

וויסען דעם אמת אַז דורך דיא עבירות וואָס זיי טוען ווערען זיי רחמנא לצלן אויס אידען, זיי און ח"ו דיא קינדער, וואָלטען זיי דאָס ניט געטאָן. קיין איד קען ניט און וויל ניט ווערען אויס איד ר"ל, און איז גרייט גיין אויף קידוש השם. אַז ח"ו מיא זאָל אַ אידען נייטען אויף כפירה, ער זאָל לייקענען ח"ו, וועט ער גיין אויף קידוש השם³⁹. ווייל ער ווייס אַז אויב ער טוט דאָס ניט, ווערט ער אויס איד. איז געוויס אַז ער וואָלט וויסען אַז דורך דיא עבירות וואָס ער טוט ווערט ער ר"ל אויס איד, וועט ער דאָס מער ניט טאָן. און דאָס איז וואָס דעם בית המקדש דאַרף מען בויען פון עצי שטים. אַראַפּ נעמען דיא נאַרישקייט וואָס דער יצה"ר רעדט אַיין דעם מענטשען, און יעמאָלט ערוועקט זיי דיא נקודת הלב.

דאָס איז אני ישנה ולכי ער. אידען זאָגען, רבש"ע, מיר זיינען אין זאָכען פאַרשלאָפען, מיר בריינגען ניט קיין קרבנות פון יצה"ר, אָבער מיר זאָגען ק"ש און שמו"ע. מיר בויען ניט אויף דעם ביהמ"ק וואָס באַ אונז איז האַרצען. אָבער מיר גייען אין שוהל דאָוונען און לערנען. און אַז דאָס האַרץ לעבט קאָן מען געזונד ווערען. איז כאַטש מצד דיא גרויסע צרות וואָס אידען ליידען דורך אין פאַרשידענע ערטער וואָס מיא לאַזט ניט לערנען, דאָוונען און מקיים זיין מצות, ווערט דערפון באַ אידען ח"ו אַ יאוש אויף דער גאולה שלמה, אָבער ולבו של הקב"ה ער לגאלינו, און השי"ת זאָל אונז שיקען דעם גואל צדק בב"א.

(28) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טו. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

(29) תהלים ח, ב.

(30) שבת פט, א.

(31) תהלים שם, ג. וראה ספר המאמרים תרפ"ז ע' קיא ואילך.

(32) שה"ש ה, טו.

(33) במדב"ר רפ"י. שהש"ר פ"ה, טו (א).

(34) בראשית א, א.

(35) הובא בפרש"י ורמב"ן עה"פ.

(36) שמ"ר פמ"ח, ב. תנחומא ויקהל ד. וראה ספר המאמרים תרצ"ב ע' רלו.

(37) בראשית ב, ד.

(38) שמות א, א.

(39) ואתחנן ד, מה.

(40) ירמ"י לג, כה. וראה פסחים סח, ב. עבודה זרה ג, א. במדב"ר שם. אסת"ר פי"ז, יג.

(41) תוי"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי ופרש"י פינחס כח, ח.

(79) ראה תניא פי"ח. ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה באתי לגני הנ"ל הערה 69.

וואָס ער איז אַ היציגער, דער מענטש ליגט אויך נאָר אין זיך, און גיט זיך נאָך אין תאוות. אָבער ביי אים איז דאָ אַ וואַרעמקייט, אַ התפעלות. איז וויבאַלד ביי אים איז דאָ אַ וואַרעמקייט, קאָן זיין אַז אַמאָל קאָן זיך דאָס שלעכטע בייטן אויף גוטע. ער וועט תשובה טאָן. פאַראַן אַזעלכע וואָס ביי זיי איז דער יצה"ר ווי אַ כבש⁶⁵. ער איז אַ ווייכער, אַ גוטער מענטש. ער איז אויך אַ בעל תאוה. אָבער ער האָט אין זיך אַ איידעלקייט. אַז ער הערט אַ וואַרט פון תורה, פון יראת שמים, ווירקט דאָס אויף אים. און דאָס איז מכם קרבן לד'. דער קרבן וואָס ער בריינגט איז דאָס דיא אייגענע בהמה מנצח זיין דעם יצר הרע.

דעם משכן, בית המקדש, האָט מען געמאַכט פון עצי שטים⁶⁸ שטים איז לשון שטות⁶⁹, וויא עס שטייט⁷⁰ וישב ישראל בשטים⁷¹, דעם בית המקדש וואָס באַ יעדער אידען אין האַרצען, דאַרף מען בויען פון דעם וואָס מיא נעמט אַראָפּ דעם שטות פון יצה"ר⁷². דיא גמרא⁷³ זאָגט אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, דער יצה"ר מאַכט דעם מענטשען נאַריש און זאָגט אים אַז מיט דעם וואָס ער וועט זיך נאָכגעבען אין תאוות בלייבט ער דער זעלביגער איד וויא געווען⁷⁴. דער יצה"ר איז אַ גרויסער אומן אין זיין מלאכה⁷⁵ פון איינריידען דעם מענטשען גיין אויף אַ שלעכטען וועג, און געפינט אַלע מאָל מיט וואָס דעם מענטשען צוא נעמען⁷⁶. פריער איז ער וויא אַ פאַרבייגייער, נאָכדעם ווערט ער וויא אַ אורח, און נאָכדעם ווערט ער אַ גאַנצער בעל דעה⁷⁷. פריער וואַרפט ער אַריין דעם מענטשען אין תאוות, אפילו אַזעלכע זאָכען וואָס מיא מאָג. אָבער ער גיט אים אַריין אין דעם אַ געשמאַק, ביז דער מענטש הויבט שוין אָן טאָן דאָס וואָס מען טאָר ניט⁷⁸. עס איז פאַראַן בעלי עבירות, רחמנא לצלן, וואָס זיי אַליין וואַלטען וועלען חרטה האַבען, אָבער זיי זיינען וויא פאַרטרונקען. זיי האַבען ניט קיין כח אַפצוהאַלטען זיך. אַט אַזוי וויא אַ חולה וואָס קאָן זיך ניט אַפהאַלטען פון צו עסען אַט דאָס וואָס ער טאָר ניט. כאַטש ער אַליין ווייס אַז מיט דעם איז ער זיך אַליין מקצר ימים, רחמנא לצלן. דער יצה"ר רעדט זיי אַיין אַז זיי זיינען אידען ווי פריער⁷⁹, אָבער אַז זיי וואַלטען

און דאָס איז וואָס עס שטייט⁸² ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. שטייט דאָ הששי אַנדערש וויא דיא אַלע איבעריגע פינף טעג יום אחד, יום שני, אפילו אין דעם דריטען טאָג וואָס עס שטייט ב' פעמים כי טוב⁸³ שטייט אויך יום שלישי, נאָר דעם זעקסטען טאָג שטייט יום הששי מיט איין ה' דאָס בעווייזט און בעצייכענט דיא גרויסקייט פון דעם טאָג מעהר וויא אַלע טעג, זאָגט די גמרא⁸⁴ תנאי התנה עם מע"ב אם יקבלו ישראל את תורתו מוטב ובא"ל אחזור את העולם לתהו ובהו, אויב אידען וועלען מקיים זיין תורה ומצות איז גוט, בלייבט דיא וועלט, אויב ניט וועט ער אומקערען אַלעס צוריק צוא תהו ובהו, וויא עס איז גיווען איידער ער ב"ה האָט בעשאַפען דיא וועלט, וואָרום דער תכלית פון דעם וואָס השי"ת האָט בעשאַפען דיא וועלט איז צוליעב תורה.

און דאָס איז וואָס עס שטייט ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מיט אַ ה"א וואָס עס בעצייכענט דעם גרויס בעוואוסטען יום הששי⁸⁵, דער גרויסער אייביגער טאָג איז ששי בסיון, שבועות זמן מתן תורתנו, וואָס תורה איז דער תכלית פון דיא אַלע בעשעפעניש, און דורך דעם זכות פון לערנען תורה און מקיים זיין תורה גיט השי"ת יעדער מענטשין השפעה וויא עס שטייט⁸⁶ אם בחקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו', אַז מיא לערענט תורה, און מיא איז מקיים וואָס אין דער תורה שטייט, איז יעמאָלט ווערט מען גיבענטשט פון השי"ת מיט גרויס השפעה אין גשמיות. עס שטייט דאָך⁸⁷ אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דאָס הייסט השי"ת זאָגט דאָס וואָס אנכי עשיתי ארץ, צוליעב וואָס האָט ער באַשאַפען דיא וועלט, צוליעב דעם אדם⁸⁸, די גמרא זאָגט⁸⁹ עס שטייט⁹⁰ אדם אתם, אתם קרויים אדם, אידען ווערען אַנגירופען אדם⁹¹, אַט אַזוי ווי אַ מענטש איז דאָך אַפגיטיילט פון אַלע אַנדערע באַשעפענישין מיט זיין שכל און מדות טובות, וואָס צווישען אַנדערע באַשעפענישען איז דאָך אויך פאַראַן קלוגע, נאָר דער אונטערשייד איז זייער אַ גרויסער, ביי בעלי חיים איז דער שכל זייערער אַ דעת הנקנה⁹², וויא עס שטייט⁹³ ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו, דער שכל זייער איז מער ניט דורך דעם ווער עס גיט אים עסען אָבער דער שכל פון אַ מענטשען איז ריכטיקער פאַרשטאַנד. און אַזוי איז דער אונטערשייד פון אַ

(68) תרומה כו, טו.

(69) ראה המשך וככה תרל"ז פט"ל ואילך. קונטרס ומעין. ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה באתי לגני הנ"ל (ספר המאמרים תרפ"ג ע' קעב ואילך. ה"ש"ת ע' 114 ואילך).

(70) בלק כה, א.

(71) ראה סנהדרין קו, א. ספרי בלק עה"פ. במדב"ר פ"כ, כב. תנחומא בלק טו.

(72) ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה באתי לגני הנ"ל שם.

(73) סוטה ג, א.

(74) ראה ספר המאמרים תרפ"ג והשי"ת שם. תרצ"ב ס"ע קיו ואילך. ע' תא. תרצ"ג ע' תקג.

(75) ראה שבת קה, ב.

(76) ראה ספר המאמרים תרצ"ב ע' רנ. שיחת שמח"ת שנה זו (ספר השיחות תר"ץ ע' 119).

(77) ראה סוכה נב, ב.

(78) ראה ספר המאמרים תרפ"ט ע' 412. ד"ה אני חומה שנה זו (תר"ץ). תרצ"ב (ספר המאמרים תרצ"ב ע' קעה). ספר השיחות תר"ץ שם.

(42) בראשית א, לא.

(43) שם; י, יב.

(44) שבת פת, א. עבודה זרה שם.

(45) ראה רש"י פסחים ועבודה זרה שם. פרש"י בראשית עה"פ.

(46) בחקותי כו, ג.

(47) ישעי' מה, יב.

(48) ראה זח"א רה, ב.

(49) יבמות סא, א.

(50) יחזקאל לד, לא.

(51) ראה גם ד"ה רבי אומר שנה זו (תר"ץ) סעיף ב.

(52) ראה ד"ה הנ"ל סעיף א. וש"נ.

(53) ישעי' א, ג.

אידען וואָס ווערט אָנגערופען אדם צוא אַנדערע. וואַיילע אידען איז זייער גוף ווערט גיבאַרען אין טהרת המשפחה האָבען זיי מער שכל. און דאָס איז אדם אתם אתם קרויין אדם, אידען ווערען גירופען אדם וויילע זיי היטען טהרת המשפחה, דיא קינדער זיינען געזונטע. דיא וואָס ווילען האָבען גיזונטע קינדער, ניט קיין קאַליקעס, מוזען היטען טהרת המשפחה, און דאָס איז אדם אתם, וואָס צוליעב דעם איז דיא וועלט באַשאַפּען, און דער בריאת האדם איז צוליעב בראת"י בגימטריא תרי"ג⁵⁴, ער זאָל מקיים זיין דיא תרי"ג מצות. און יעמאַלט ווערט אויסגיפירט אָט די כוונה פון בריאת העולם אָ אידען זאָלען בעלייכטען דיא וועלט מיט דער תורה ליכט.

אין זהר הקדוש זאָגט ער⁵⁵ כד אתכפיא סט"א כדין אסתלק יקרא דקובה"ה בכולהו עלמין⁵⁶. אָ דער מענטש באַקעמפּט און באַזיגט דעם יצר הרע יעמאַלט פארשטאַרקט ער אַללע וועלטן מיט דער געטליכער ליכט. און דאָס קאָן יעדער מענטש טאָן, דורך אתכפיא, דורך נויטען זיך, דורך קבלת עול, דורך ווירקען אויף זיך טאָן וואָס אָ איד איז מחוייב צו טאָן. עס שטייט⁵⁷ ראשית עריסותיכם תרומה לד', דיא ערשטע מינוטען וויא מיא כאַפט זיך אויף פון שלאָף דאַרפען געבען דעם אויבערשטען ב"ה⁵⁸, דיא ערשטע ווערטער דאַרפען זיין מודה אני⁵⁹ און מיא דאַרף גיין דאָוונען תפלה בצבור. אויב מיא קאָן ניט גיין אין שול דאַרף מען דאָוונען אין דער היים. עס איז דאָ אַזעלכע, וואָס רחמנא לצלן לייגען קיין תפילין ניט. זיי היטען ניט קיין טהרת המשפחה, זיי זיינען זייער לייכטזיניק, זיי ווייסען ניט דיא גרויסע זאָך פון לייגען תפילין און דאָוונען. זיי גיבען זיך ניט אָפּ קיין חשבון וואָס איז טהרת המשפחה. מיא וויל האָבען גיזונטע קינדער מיט לאַנגע יאָהר און אַליין טוט מען אַזעלכע זאַכען אָ דיא קינדער מוזען ח"ו זיין קראַנקע, אַזעלכע וואָס זיי ווערען גיבאַרען קראַנקע, מיט שלעכטע בלוט, מיט שלעכטע גייסטען. אָדער עס בעווייזט זיך נאָכדעם מיט דער צייט אָ זיי זיינען חלילה קראַנק מיט פערשידענע בלוטיגע און גייסטיגע קרייניק. דער יסוד פון אָ אידען איז קבלת עול⁶⁰. וויא עס

54) ראה מקדש מלך לזהר שם. וראה גם ספר המאמרים תרצ"ו ע' 139. תרח"ץ ע' כה. אגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ד ע' שכא (הועתק ב"היום יום" כב חשון). ספר השיחות תרפ"ז ע' 152. תרח"ץ ע' 255.

55) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם פכ"ד, א). וראה גם תוי"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.
56) ראה גם ד"ה ויהי בעצם היום הזה תרפ"ג וד"ה באתי לגני השי"ת (ספר המאמרים תרפ"ג ע' קסט ואילך. השי"ת ע' 111 ואילך).
57) ע"פ לשון הכתוב – שלח טו, כ"כא.
58) ראה גם ד"ה א"ר אבהו וד"ה נעשה נא תרצ"א (ספר המאמרים קונטרסים ח"א קכח, א. קסה, א). לקוטי שיחות ח"ב ע' 327. ח"ח ע' 305 ואילך. חט"ז ע' 146. ועוד.
59) ראה שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח מהדו"ק ס"א ס"ה. מהדו"ת ס"א ס"ד. סידור אדמו"ר הזקן לפני „מודה אני“.
60) ראה תניא רפמ"א.

שטייט⁶¹ הקדימו נעשה לנשמע, אָ איד מוז אויף זיך ווירקען ער זאָל לייגען תפילין, ער מוז היטען טהרת המשפחה. מיר אידען זיינען דעם אויבערשטענס קינדער, וויא עס שטייט⁶² בנים אתם לה' אלקיכם. מיר מוזען מקיים זיין תורה און מצות, און צוקומען צו דעם קאָן מען נאָר דורך קבלת עול, דורך ווירקען אויף זיך מיט אַלע שטאַרקייט, וואָס יעמאַלט ווערט ערוועקט דיא נקודת הלב. און דאָס איז ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אין יעדערען, באַ יעדערען איז דאָ זיין בית המקדש. דאָס איז דער ולכי ער. דאָס פינטעלע פון האַרצן. די נקודת היהדות וואָס אָזוי ווי ח"ו דער וואָס איז, רחמנא לצלן, אָ חולה מסוכן, אָבער אָ די האַרץ איז גיזונט קאָן זיא אַריבער טראַגען אַלע חולאתין, אָזוי איז אָ מיא דערוועקט דעם נקודת הלב, דיא בית המקדש ליכט וואָס באַ יעדערען אין האַרצען, היילט דאָס אויס און מאַכט גיזונט אַלע חולאים.

אין בית המקדש איז דיא עבודה פון בריינגען א קרבן⁶³, אָבער דער עיקר איז קרבן איז געווען דער מודה זיין זיך אין דער שלעכטער זאָך וואָס ער האָט גיטאָן. דאָס מיינט תשובה טאָן⁶⁴, חרטה האָבען אויף דיא שלעכטע זאַכען, און נעמען אויף זיך אָ ווייטער זאָל ער טאָן גוטע זאַכען. אָ קרבן איז איינע פון דיא דריי זאַכען: שור, כשב ועז⁶⁵. איז אָזוי וויא עס איז גיווען דיא קרבנות אין בית המקדש, אָט אָזוי איז פאַראַן דיא קרבנות וואָס אָ מענטש דאַרף בריינגען אין דעם בית המקדש וואָס באַ אים אין האַרצען. און דאָס וואָס עס שטייט⁶⁶ אדם כי יקריב מכם קרבן לד', אדם דער מענטש, אדם אתם, איהר וואָס אייערע קערפערס זיינען געבאַרען לויט חוקי התורה מיט טהרת המשפחה, כי יקריב, אָ ער זאָל ווערען נעהענטער צו דעם אויבערשטענס רצון, מכם פון אַייך אַליין דאַרפט איהר בריינגען אָ קרבן לד'⁶⁷. באַ יעדער מענטשען איז פאַראַן זיין בהמה, דער יצר הרע. עס איז דאָ אַזעלכע וואָס באַ זיי איז דער יצר הרע ווי אָ עז⁶⁸, אָ עז איז שטאַרק, מיט גרויס חוצפה. אָזוי איז דאָ אַזעלכע מענטשען וואָס זייער יצר הרע איז זייער אָ שלעכטער, ער ליגט נאָר אין זיך, און ליגט נאָר אין נאָכגעבען זיך. וועגען דעם אַנדערען טראַכט ער גאָר ניט און עס אַרט אים ניט. ער איז פאַרנומען מיט זיך און מיט זיינע תאוות. עס איז דאָ אַזעלכע וואָס ביי זיי איז דער יצה"ר וויא אָ שור⁶⁹, דיא טבע פון אָ שור איז

61) שבת פת, א.

62) פ' ראה יד, א. וראה תניא רפ"ב.

63) ראה רמב"ם ריש הל' בית הבחירה.

64) רמב"ם ריש הל' תשובה. וראה זח"ג רמ, א. וראה גם ספר המאמרים תרצ"ב ע' קמ. תרח"ץ ע' רכו. תש"ט ע' 28.

65) ראה קונטרס התפלה פ"ח (ע' 20). ספר השיחות תורת שלום ע' 10. ספר המאמרים תרפ"ה ע' שיב. תרצ"ב ע' קיג. ע' רנו. תש"א ע' 122. וראה מקומות שצויינו בהערה 67.

66) ויקרא א, ב.

67) ראה ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה באתי לגני הנ"ל (ספר המאמרים תרפ"ג ע' קע ואילך. השי"ת

ס"ע 112 ואילך).